

3. søndag i fasten

Salmevalg

Den mørke nat forgangen er, 736

Hyggelig rolig, 411

Kom, Gud Helligånd, kom brat, 305

Gud, vi er i gode hænder, 675

Du ved det nok, mit hjerte, 634

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas

Engang var Jesus ved at uddrive en dæmon, som var stum. Da dæmonen var faret ud, begyndte den stumme at tale, og folkeskarerne undrede sig. Men nogle af dem sagde: ”Det er ved dæmonernes fyrste, Beelzebul, at han uddriver dæmonerne.” Andre ville sætte ham på prøve og krævede et tegn fra himlen af ham. Med da Jesus kendte deres tanker, sagde han til dem: ”Ethvert rige i splid med sig selv lægges øde, og hus falder over hus. Hvis nu også Satan er kommet i splid med sig selv, hvordan kan hans rige så bestå? I siger jo, at jeg uddriver dæmonerne ved

Beelzebul. Men hvis jeg driver dæmonerne ud ved Beelzebul, ved hvem uddriver jeres egne folk dem så? Derfor skal de være jeres dommere. Men hvis det er ved Guds finger, at jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.

Når en stærk mand fuldt bevæbnet vogter sin gård, kan hans ejendele være i fred. Men kommer der en, der er stærkere, og overvinder ham, tager han straks alle de våben, som den anden havde sat sin lid til, og fordeler byttet. Den, der ikke er med mig, er imod mig, og den, der ikke samler med mig, spreder.

Når den urene ånd er drevet ud af et menneske, flakker den om i øde egne og søger hvile, men uden at finde den. Så siger den: Jeg vil vende tilbage til mit hus, som jeg er drevet ud af. Og når den kommer, finder den det fejlet og prydet. Så går den ud og tager syv andre ånder med, værre end den selv, og de kommer og flytter ind dér. Og det sidste bliver værre end det første.”

Mens han sagde det, var der en kvinde i skaren, der råbte: ”Saligt er det moderliv, som bar dig, og de bryster, du

diede!” Men han svarede: ”Javist! Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det!”

Prædiken

”Hvis det er ved Guds finger, jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.” Det er den centrale sætning i evangelielæsningen til i dag, og det er også nøglen til at forstå denne tekst, som jeg ærligt må indrømme, at jeg har kæmpet med. For den er ikke let at forstå. For det første tager teksten udgangspunkt i en dæmonuddrivelse; og dæmonbesættelser og dæmonuddrivelse er som regel ikke ord, vi benytter os af i vores tid. Ordene hører en anden tid til, og derfor kan vi hurtigt komme til at lukke øjne og ører for det budskab, der ligger bag denne brug af sproget. For det andet er argumentationen i teksten ikke helt tydelig: For eksempel tales der om, ved hvilken magt Jesus uddriver dæmoner, og som svar fortæller Jesus en lignelse om en stærk mand, der besejres af en endnu stærkere mand, og byttet fordeles straks blandt de sejrende. Som regel gør Jesu

lignelser budskabet mere forståeligt, men i dette tilfælde må jeg nok indrømme, at budskabet sløres godt og grundigt af lignelsen.

Men som jeg sagde, så har vi heldigvis nogle nøgler til at forstå teksten, og jeg nævnte allerede sætningen: ”Hvis det er ved Guds finger, jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.” Men der er også en anden sætning, der kan hjælpe os til at forstå budskabet. Jesus siger til sidst i beretningen: ”Salige er de, der hører Guds Ord og bevarer det.”

Men først vil jeg komme med nogle betragtninger om besættelse. Vi siger sjældent om mennesker i dag, at de er besatte. Vi bruger nogle gange ordet i overført betydning, når vi vil udtrykke, at en person er meget optaget af noget bestemt: så kan man være besat af russisk litteratur fra midten af 1800-tallet, politiske plakater fra 20'ernes Sønderjylland eller World of Warcraft. Men vi taler ikke om, at det er en fremmed dæmon, der har besat personen. Dæmonbesættelse findes faktisk stadig som en psykiatrisk diagnose, men i praksis er det meget lang tid siden,

diagnosen er blevet stillet i Danmark. I stedet bruger vi ordet afhængig. Og afhængighed tror jeg de fleste af os mere eller mindre kan forholde os til. Om det drejer sig om alkohol, facebook, Angry Birds eller fjernsynskiggeri. Jeg tror, de fleste af os kan få en følelse af, at vores vilje bliver fanget ind af en stærkere vilje, der på en måde tvinger os til at bruge tid på noget, vi egentlig ikke burde bruge så meget tid på. Når vi således fanges af en stærkere vilje, så mister vi os selv, og så kan vi forsvinde i et univers, hvor tiden står stille. Og sidst på eftermiddagen – kan jeg i hvert fald – få det der stik i hjertet og føle, at jeg har forspildt en hel dag.

Selv denne lille afhængighed kan føles som om, man ikke er sig selv, eller at man bliver revet væk fra sig selv; væk fra ens inderste længsel, væk fra det, man holder af og har kært; væk fra dem man elsker; det kan føles som om, at man bliver revet væk fra selve livet og alt, hvad der er vigtigt.

Jeg tør ikke gøre mig klog på, om der findes dæmoner eller ej, men jeg ved, at vi ind i mellem har brug for at

forestille os afhængigheden som en fremmed magt, som et slags væsen, en dæmon, for at vi kan slippe af med den igen.

Dæmonbesættelse handler om at miste sig selv. Det ved Jesus, og han ved, at en dæmonuddrivelse handler om at vinde sig selv. Og derfor har vi i fortællingen en lang debat om, ved hvilken magt Jesus uddriver dæmoner. Han anklages for at uddrive dæmoner ved Satans hjælp, men det afviser Jesus ved at sige, at man ikke kan bekæmpe ondt med ondt. Dæmoner skal ikke uddrives ved hjælp af trolddom, magi eller besværgelser. For det er ikke sådan, et menneske, der har mistet sig selv, vinder sig selv igen.

Hvordan vinder et menneske sig selv igen, efter at have mistet sig selv? Den første af de to nøglesætninger, der kan hjælpe os til at forstå dagens evangelium, kan belyse det spørgsmål: Jesus siger: ”Men hvis det er ved Guds finger, jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.”

En dæmonuddrivelse handler for Jesus først og fremmest om, hvad der kommer bagefter: Guds rige.

Dæmonuddrivelsen – hvor dramatisk den end er – er ikke det egentlige drama. Det egentlige drama er det Guds rige, der kommer efter dæmonuddrivelsen, hvor hvert eneste menneske vinder sig selv.

Det fantastiske budskab i kristendommen er, at Guds rige allerede er kommet til os, og at vi ikke skal drage ud på en lang, lang rejse for at finde det rige. Det er lige her, midt iblandt os. Det er ikke op til os selv at finde Guds rige efter mange anstrengelser ved hjælp af magi, spådomme, dæmonuddrivelser, besværgelser eller åndemaneri; eller ved at føre et helt perfekt liv. Jesus Kristus har allerede bragt Guds rige til os; Gud bragte selv sit rige til jorden julenat; og sidenhen blev det rige forkyndt af Gud selv gennem den søn, Jesus Kristus, der for altid forandrede menneskets forhold til Gud. Med Kristus virkeliggøres Guds rige lige her og nu, i vores liv.

Guds rige er en meget abstrakt forestilling, i hvert fald når vi taler om det dogmatisk og filosofisk, og derfor må vi også spørge om, hvad Guds rige rent faktisk er. Og det bliver noget mere konkret, ved læsningen af dagens

evangelietekst. For den handler jo, som sagt, om en dæmonuddrivelse, og ved hvilken magt dæmonerne drives ud. Jeg sagde for kort tid siden, at en dæmonuddrivelse handler om at vinde sig selv. Og derfor kan vi også sige, at Guds rige er mange ting, men det er blandt andet dér, hvor jeg vinder mig selv.

Her i fastetiden er det efterhånden blevet almindeligt, at enkelte mennesker finder noget, de gerne vil faste fra. Jeg er ikke nogen stor fan af den praksis, men jeg synes alligevel det giver god mening, når vi taler om besættelse og afhængighed. For hvis vi forstår besættelse og afhængighed som en følelse af at miste sig selv og en følelse af at blive revet væk fra det, der er værdifuldt for os, så bliver fasten en besindelse på de særlige forhold i vores liv, der har betydning. Jeg tror ikke, der er mange af os, der er i tvivl om, hvad der har betydning; familien, vennerne, nærværet med dem, vi holder af. Men i mit liv er det i hvert fald sådan, at det ikke altid er det, jeg er mest optaget af. Mine tanker farer i vidt forskellige retninger, og helst vil jeg være underholdt og beskæftiget med et

eller andet hele tiden. Og så er det muligvis sundt at give afkald på den ene eller anden ting, for at blive mindet om, hvad der er værdifuldt; og så mærke det dybt inde i kroppen; og vigtigst af alt, mærke det sammen med andre. Fastetiden er en tid til at mindes og bevare alt det, der er blevet givet os ved Guds nåde: at vi er frie mennesker, og at det ikke er nogen selvfølge.

Den anden sætning, der kan være en nøgle til forståelse af søndagens tekst, lyder sådan: ”Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det!”

Det er, ifølge evangeliet, *den slags* dæmonuddrivelse, hvor mennesket vinder sig selv: at høre Guds ord og bevare det. Evangeliet handler om Guds ord, og det kender vi: Det er fortællingen om Guds kærlighed til os, fortællingen om, at før vi er noget som helst, så er vi elsket af Gud, fortællingen om, at vi er blevet til som følge af en kærlig skabervilje, fortællingen om, at selv forbrydere og syndere, altså dig og mig, har fået en plads i Guds rige, sammen med de to røvere på hver sin side af Jesu kors.

Men fasten handler til gengæld om at bevare det ord. Det betyder ikke, at det kun er i fasten, vi skal anstrenge os for at bevare ordet, men det betyder, at hvis vi holder op med at forkynde det levende ord, hvis vi ikke igen og igen minder os selv om alt det værdifulde, hvis vi glemmer at leve i tillid til, at det var af kærlighed, vi blev skabt; så mister vi os selv. For det er i mødet med Guds nåde og kærlighed, og i fællesskabet med vores næste, at vi vinder os selv; det er fornuftigt og sundt at minde os selv om – hver eneste ny morgen.

Det er præcis det samme som med forholdet til dem, vi holder allermest af. Uanset hvor mange gange, min hustru har fortalt mig, at hun elsker mig, så har jeg stadig brug for at høre det. Og det betyder ikke, at jeg mister tilliden til, at hun elsker mig, hvis der er gået lang tid siden, jeg sidst hørte det; men kærligheden og nærværet bliver alligevel mere fjern. At høre Guds ord og gå til gudstjeneste, det er ligesom at høre, at der er nogen, der elsker os. Det ligger også i ordet gudstjeneste. Det kan både forstås som os, der tjener Gud, og som Gud, der tjener os. Sådan er det

mellem elskende, elskende tjener hinanden, det er kærlighedens lov, det er Kristi lov: at tjene hinanden, at bære hinandens byrder.

Fastetiden handler om at sætte farten ned og bevare det Guds ord, som vi har brug for at høre igen og igen, så vi ikke mister os selv.

AMEN!